

UCHWAŁA NR XII / 98 / 2015
RADY MIASTA WŁOCŁAWEK
z dnia 29 października 2015 r.

**w sprawie przyjęcia Programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących
przemoc w rodzinie dla miasta Włocławek na lata 2015 – 2020.**

Na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390), oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (z 2015 r., poz. 1515), w związku z art. 12 pkt 11 i art. 92 ust. 2 z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1445)

uchwala się, co następuje:

- § 1** Przyjmuje się Program Oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie dla miasta Włocławek na lata 2015 – 2020, zwany dalej „Programem”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej Uchwały.
- § 2** Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Włocławek
- § 3**
1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia
 2. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez ogłoszenie w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Włocławek.

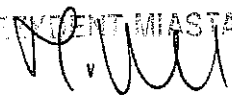

Przewodniczący
Rady Miasta
Jarosław Chmielewski

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz 1493) nakłada na organy administracji rządowej i samorządowej wiele zadań, które winny być realizowane w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społeczeństwa w zakresie przyczyn i skutków zjawiska przemocy. Nowelizacja w/w ustawy wprowadzona ustawą z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych ustaw (Dz. U. Nr 125 poz 842) rozszerzyła zakres obowiązków i uprawnień poszczególnych organów w tym zakresie, jak też krąg podmiotów zobowiązanych do podejmowania działań. Zobowiązała, m.in. jednostki samorządu terytorialnego do opracowania i realizacji w ramach zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Środki na realizację programów zapewnia budżet państwa.

Przedłożony Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie dla miasta Włocławek na lata 2015 – 2020 stanowi przedsięwzięcie służące podjęciu celowych, zamierzonych i jednolitych działań w tym zakresie. Program skierowany jest na zmianę zachowań sprawcy. Zawiera analizę problemu, cele, zakładane rezultaty, czas realizacji, sposób realizacji, nabór i selekcję uczestników, warunki uczestnictwa, realizatorów programu oraz miejsce realizacji, partnerów programu, źródła finansowania. Program jest spójny z kierunkami działań przyjętymi w Miejskiej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 – 2015 oraz z Miejskim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Praw Ofiar na lata 2011 – 2015.

PREZYDENT MIASTA

dr Marcin Wojtkowski

DYREKTOR
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
w Włocławku

Dyrektor:

ZASTĘPCA PREZYDENTA

dr Barbara Marczewska

Załącznik
do UCHWAŁY NR XII /98/2015
RADY MIASTA WŁOCŁAWEK
z dnia 29 października 2015 r.

**PROGRAM
ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO -
EDUKACYJNYCH DLA OSÓB
STOSTUJĄCYCH PRZEMOC
W RODZINIE
DLA MIASTA WŁOCŁAWEK
NA LATA 2015-2020**

Spis treści

Wstęp	3
I. Diagnoza Społeczna	4
II. Założenia programowe	10
III. Cele, zawartość, podstawowe treści edukacyjne i zakładane rezultaty Programu	11
1. Cele Programu	11
2. Zawartość Programu	11
3. Podstawowe treści edukacyjne	11
3. Zakładane rezultaty	12
IV. Realizacja Programu	12
1. Czas realizacji Programu	12
2. Sposób realizacji Programu	12
3. Adresaci Programu oraz warunki naboru uczestników Programu	13
4. Warunki uczestnictwa w Programie	13
5. Realizator programu, osoby realizujące Program	14
6. Miejsce realizacji Programu	15
7. Partnerzy Programu	15
V. Źródła finansowania Programu	15
VI. Monitoring i ewaluacja	15
VII. Zagrożenia w realizacji Programu korekcyjno - edukacyjnego	16

Wstęp

Programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie są integralnym elementem kompleksowych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy. Obowiązek ich realizacji określony został przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015, poz. 1390).

Programy te powinny stanowić część całego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uzupełniać różne formy interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec sprawców. Podstawowym celem działań jest eliminacja zachowań przemocowych u osób stosujących przemoc, poznanie alternatywnych dla przemocy zachowań, a także zatrzymanie przemocy. Należy podkreślić pomocniczą a nie zasadniczą rolę programów, ponieważ doświadczenia związane z ich stosowaniem w różnych krajach wskazują, że istnieje ryzyko przypisywania nadmiernego znaczenia tym programom w całości oddziaływań na sprawców, w których podstawową rolę powinny odgrywać stosowne interwencje karno-administracyjne.

Formy organizacji i realizacji oraz zawartość programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie powinny przyjmować jako najwyższy priorytet zasadę ochrony bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osobę stosującą przemoc - w żadnym przypadku nie powinno się akceptować sytuacji i zachowań, które mogłyby akcentować współodpowiedzialność osoby krzywdzonej za przemoc wobec niej stosowaną.

Uczestnictwo w programie nie powinno być traktowane jako forma osobistej psychoterapii sprawcy, tylko oddziaływanie korygujące jego niepożądane i szkodliwe zachowanie i postawy. Stosowanie przemocy nie może być kwalifikowane jako zaburzenie zdrowia psychicznego sprawcy, chociaż u sprawców przemocy zaburzenia emocjonalne często występują. Nie oznacza to postulatu rezygnowania z udzielania pomocy psychologicznej czy psychoterapeutycznej dla osób stosujących przemoc. Te formy działań nie powinny być jednak utożsamiane z programami korekcyjno-edukacyjnymi zalecanymi przez ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Mogą natomiast stanowić uzupełnienie lub kontynuację uczestnictwa w tych programach.

I. Diagnoza społeczna

Przemoc w rodzinie jest tym rodzajem przemocy w stosunku do osób bliskich, której ujawnienie jest wyjątkowo trudne. Przemoc kierowana jest głównie ku osobom zależnym i określona jest jako zespół atakujących, nadzorujących i kontrolujących zachowań o charakterze fizycznym, seksualnym i emocjonalnym, których celem jest zniewolenie ofiary, wyeliminowanie jej suwerenności, podporządkowanie jej myśli i działań żądaniom i potrzebom sprawcy.

Problem przemocy domowej występuje we wszystkich społeczeństwach i kręgach kulturowych. Osoby doświadczające przemocy skrytynie ukrywają swój problem. Wiele ofiar doznaje przemocy latami, skrywając rozmiar doznawanej krzywdy. Konsekwencją tej sytuacji jest charakterystyczna dla osób doświadczających przemocy niska samoocena, bierne strategie radzenia sobie ze stresem, silna zależność, lęk, obniżony nastrój, izolacja społeczna, skłonność do obwiniania się, liczne dolegliwości somatyczne.

Spojrzenie na przemoc w rodzinie z różnych perspektyw daje obraz jak niebezpieczne jest to zjawisko.

Przemoc w rodzinie w perspektywie prawnej – Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa przemoc, jako: jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodzin (którymi w rozumieniu art. 115 § 11 k.k. są: małżonkowie, wstępni, zstępni, rodzeństwo, powinowaci w tej samej linii lub stopniu, osoby pozostające w stosunku przysposobienia oraz ich małżonkowie, a także osoby pozostające we wspólnym pożyciu, a także inne osoby wspólnie zamieszkujące lub gospodarujące), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie w perspektywie psychologicznej - To zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. O przemocy zatem powiemy wówczas, gdy wystąpią 4 przesłanki:

1. Intencjonalność działania - przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, bez względu na jej potrzeby
2. Nierównomierne siły - w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy. Jest to klucz w definicji przemocy, odróżniający agresję od przemocy. Przewaga sił może występować na różnych poziomach fizycznym, psychicznym, ekonomicznym, społecznym, prawnym. Dziecko jest osobą w stosunku do której występuje przewaga sił w każdej w/w kategorii.
3. Naruszane są prawa i dobra osobiste - sprawca wykorzystuje przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.)
4. Powoduje cierpienie i ból - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Mogą być one wymierne, bądź nie, natychmiastowe, bądź odroczone w czasie.

Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc w rodzinie w perspektywie moralnej

Przemoc to krzywdzenie słabszego, które jest złem moralnym, a sprawca powinien we własnym sumieniu dokonać rozliczenia, zaś jego czyn powinien podlegać potępieniu ze strony społeczeństwa.

Przemoc w rodzinie w perspektywie społecznej

Perspektywa społeczna pokazuje czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać – w formy przeciwdziałania przemocy mogą angażować się siły społeczne, wywierać wpływ na stan spraw publicznych np. ruchy feministyczne.

Rodzaje przemocy w rodzinie:

Przemoc fizyczna

To wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły powodujące uszkodzenie ciała np. popychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, bicie, kopanie, szarpanie, wykręcanie rąk itp.

Przemoc psychiczna

To działania wykorzystujące świadome wpływanie jednej osoby na drugą, w szczególności na tok myślowy, postępowanie, sposób życia drugiej osoby bez jej przyzwolenia, za pomocą takich narzędzi jak np. wyśmiewanie, wyzywanie, poniżanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, krytykowanie, kontrolowanie, izolowanie, wmawianie choroby psychicznej, ciągle niepokojenie itp. W odniesieniu do dzieci określa się ją mianem przemocy emocjonalnej jako rozmyślne, nie zawierające aktów przemocy fizycznej, zachowania dorosłych wobec dzieci, które powodują znaczące obniżenie możliwości prawidłowego rozwoju dziecka, np.: odrzucenie emocjonalne, nadmierne oczekiwania, chorobliwa nadopiekuńczość, deprecjonowanie osiągnięć.

Przemoc seksualna

To wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych, np. wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych form współżycia seksualnego, gwałt, demonstrowanie zazdrości, wyśmiewanie ciała, krytyka zachowań seksualnych itp.

Przemoc ekonomiczna

Ma na celu uzależnienie finansowe od sprawcy, np. ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, zaciąganie kredytów wbrew woli współmałżonka itp.,

Zaniedbanie

Naruszenie obowiązku opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej przejawiającej się w formach zaniedbania potrzeb żywieniowych, higienicznych, medycznych – jako stanu wynikającego z braku dbałości czy też opieki, stosowanego najczęściej wobec dzieci, osób starszych, niepełnosprawnych, chorych.

Przemoc rodzi przemoc. Prawie wszyscy sprawcy przemocy w dzieciństwie i/lub młodości byli krzywdzeni, zaniedbywani, bici czy molestowani seksualnie. W pewnym sensie "oddają" to, co dostali jako słabsi i bezbronni. To powoduje, że portret sprawcy, gdy patrzy

się na niego z boku, jest straszny, lecz także i potwornie smutny, bo wściekle oczy i wrzaski oraz podniesione pięści skrywają w głębi małego, płaczącego, posiniaczonego i skrzywdzonego człowieka.

Ta smutna przeszłość nie zwalnia jednak nikogo z obowiązku panowania nad swoją agresją i emocjami. Niczego nie usprawiedliwia. Wiele osób doświadczyło w dzieciństwie wielkich krzywd, a mimo to szanują innych i siebie. Sprawcy przemocy domowej są karani wyrokami sądów, o ile ofiara przemocy nie wycofa oskarżenia. Zazwyczaj pierwszy wyrok jest orzekany w zawieszeniu i sprawca powraca do środowiska, wobec którego używał przemocy. Oczekiwanie, że wyrok spowoduje zatrzymanie zachowań przemocowych jest błędem. Sprawca nie posiada umiejętności zmiany swoich zachowań, zazwyczaj jest wytrenowany w stosowaniu zachowań określonych jako nadużycie wobec innych, częstokroć powiela wzorce zachowań swoich rodziców.

Jeśli sprawca nie zostanie poddany pracy korekcyjno – edukacyjnej, nie będzie w stanie zmienić schematu swoich zachowań.

Program skierowany jest przede wszystkim na zmianę zachowań sprawcy. Jest jednocześnie odpowiedzią na zapotrzebowanie ofiar przemocy zgłaszających się o pomoc do Sekcji Interwencji Kryzysowej i Wspierania Rodziny we Włocławku. Osoby te oczekują szeroko pojętej ochrony, której istotnym elementem jest zmiana zachowań agresywnych sprawcy. Z jednej strony potrzebne są działania wzmacniające skuteczność ochrony ofiary przed sprawcami przemocy. Potrzebne są więc miejsca, w których ofiara otrzymuje pomoc bytową i potrzebni są ludzie, którzy dostarczą im wsparcia emocjonalnego, pomogą w zmianie życia i wzmocnieniu siebie, ułatwią rozwiązywanie problemów natury prawnej.

Z drugiej strony ważne są działania powstrzymujące sprawców i prowadzące do zakończenia przemocy w rodzinie. Temu mają służyć programy korekcyjno-edukacyjne skierowane do osób stosujących przemoc, pełniące rolę pomocniczą.

Badanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne ze względu na wiele czynników takich jak kulturowe czy społeczne, które utrudniają bądź wręcz uniemożliwiają ujawnienie informacji o sytuacji rodziny na zewnątrz.

Poniższe zestawienie zbiorcze Niebieskich Kart za lata 2011 – 2015 wskazuje na drastyczny wzrost wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”, na terenie miasta Włocławek a tym samym świadczy o konieczności podejmowania działań powstrzymujących sprawców i prowadzących do zakończenia przemocy w rodzinie.

**Zestawienie zbiorcze „Niebieskie Karty” za lata 2011 – 2015,
które wpłynęły do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie we Włocławku**

Rok	ogółem	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	Policja	Oświata	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Ochrona zdrowia
2011	5	0	4	1	0	0
2012	62	12	49	1	0	0
2013	108	9	94	5	0	0
2014	583	36	541	6	0	0
2015 I - VI	251	17	231	3	0	0

Dane statystyczne uzyskane z Komendy Miejskiej Policji we Włocławku dotyczą wszystkich „Niebieskich Kart” założonych łącznie w całym powiecie włocławskim i mieście Włocławek. Z uzyskanych informacji wynika jasno, że w 2014 roku nastąpił wyraźny wzrost zakładanych „Niebieskich Kart”. W roku 2013 – 162, analogicznie w roku 2014 – 762 „Niebieskie Karty”.

Poniższa tabela przedstawia liczbę Niebieskich Kart z podziałem na pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie, liczbę sprawców przemocy w rodzinie, sprawcy przemocy pod wpływem alkoholu, liczbę zatrzymanych sprawców przemocy (w tym do wytrzeźwienia).

	2013 r	2014 r	Styczeń – luty 2015 r
Liczba Niebieskich Kart	162	762	108
Pokrzywdzeni w wyniku przemocy w rodzinie	212 w tym: kobiety – 152 mężczyźni – 24 nieletni – 36	806 w tym: kobiety – 691 mężczyźni – 84 nieletni – 31	122 w tym: kobiety – 97 mężczyźni – 14 nieletni - 11
Liczba sprawców przemocy w rodzinie	170 w tym: kobiety – 15 mężczyźni – 154 nieletni - 1	766 w tym: kobiety – 46 mężczyźni – 718 nieletni 2	109 w tym: kobiety – 7 mężczyźni – 102 nieletni – 0
Sprawcy przemocy pod wpływem alkoholu	49 w tym: kobiety – 1 mężczyźni – 48 nieletni - 0	381 w tym: kobiety – 21 mężczyźni – 359 nieletni - 1	45 w tym kobiety – 2 mężczyźni – 43 nieletni – 0
Liczba zatrzymanych sprawców przemocy (w tym do wytrzeźwienia)	65 (33)	530 (250)	62 (12)

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2013 przyjęła 110 wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego analogicznie w roku 2014 – 109, I kw. 2015 – 25. W roku 2013 członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzili 378 rozmów z osobami wskazanymi o nadużywanie alkoholu i ich rodzinami nt. choroby alkoholowej, picia alkoholu, zachowania się pod wpływem alkoholu oraz skutków picia alkoholu, analogicznie w roku 2014 - 371 oraz 94 - w I kwartale 2015 roku.

Dane uzyskane od Prezesa Sądu Rejonowego we Włocławku wskazują na wzrost liczby osób skazanych prawomocnym wyrokiem z art. 207 kk, i tak w roku 2013 prawomocnym wyrokiem skazano - 35 osób, w roku 2014 - 50 osób a w I kwartale 2015 roku - 14 osób.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby zarejestrowanych spraw dotyczących przemocy w rodzinie oraz liczbę spraw dotyczących przemocy w rodzinie zakończonych aktami oskarżenia uzyskane z Prokuratury Rejonowej we Włocławku.

	2013 r	2014 r	I kwartał 2015
Liczba zarejestrowanych spraw dotyczących przemocy w rodzinie	347	671	151
liczba spraw dotyczących przemocy w rodzinie zakończonych aktami oskarżenia.	76	140	18

W sytuacji przemocy każda osoba może i powinna liczyć na specjalistyczną pomoc i interwencję.

Miejsca we Włocławku gdzie można uzyskać pomoc w zakresie przemocy w rodzinie:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie we Włocławku ul. Kościuszki 26
 - Osiedlowa Sekcja Pomocy Społecznej „Śródmieście” ul. Kilińskiego 1 telefon 54 411 62 60 lub 54 411 71 31
 - Osiedlowa Sekcja Pomocy Społecznej „Zazamcze” ul. Wieniecka 42 telefon 54 411 19 60
 - Osiedlowa Sekcja Pomocy Społecznej „Wschód” ul. Żytnia 58, telefon 54 412 23 83 lub 54 412 23 84
 - Osiedlowa Sekcja Pomocy Społecznej „Południe” ul. Wiejska 24, telefon 54 413 34 60 lub 54 411 62 61
- Michelin 54 411 23 41
2. Sekcja Interwencji Kryzysowej i Wspierania Rodziny MOPR Włocławek ul. Żytnia 58 telefon 54 413 50 96 w.52

Ponadto pomocy udzielają:

1. Caritas Diecezji Włocławskiej, ul. Gdańska, 87 - 800 Włocławek tel.: 54 231 26 53 - w zakresie zapewnienia schronienia, żywności, pomoc materialna, pomoc w wynajęciu mieszkania,

2. Fundacja "Samotna Mama" Pałac Bursztynowy, ul. Okrężna 21 87 - 800 Włocławek tel.: 54 231 91 00 – w zakresie poradnictwa oraz pomocy finansowej,
3. Polski Komitet Pomocy Społecznej, ul. Związków Zawodowych 18, 87 - 800 Włocławek, tel.: 54 232 10 96, - w zakresie poradnictwa oraz pomocy finansowej,
4. Klub Abstynenta "Promień", ul. Gałczyńskiego 9, 87 - 800 Włocławek, tel.: 661 086 808, w zakresie poradnictwa dla ofiar przemocy w rodzinie, terapii, wsparcia,
5. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, ul. Kaliska 1, 87 - 800 Włocławek, tel.: 54 411 99 86, - w zakresie edukacji,
6. Stowarzyszenie Wsparcia Społecznego „ADITUS”, ul. Akacyjna 10, 87-100 Włocławek, tel.: 608 061 556,- w zakresie poradnictwa dla ofiar przemocy w rodzinie,
7. Centrum Rozwoju Osobistego i Psychoterapii "ALTER-EGO", ul. Rysia 8, 87-100 Włocławek tel.: 663 311 195 - w zakresie poradnictwa dla ofiar przemocy w rodzinie,
8. Biuro dla Obywatela ul. Przedmiejska 5, 87 – 800 Włocławek – w zakresie poradnictwa prawnego,

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 ze zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163),
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286),
4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011 r. Nr 50, poz. 259),
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r. Nr 209, poz. 1245),
6. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 wprowadzony Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r (Monitor Polski, poz. 445),
7. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 - przyjęty Uchwałą Nr 24/899/13 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 czerwca 2013 r.
8. Ramowy Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie przyjęty Uchwałą nr 3/31/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 stycznia 2015 r. w sprawie przyjęcia programów: „Ramowy program ochrony ofiar przemocy w rodzinie” i „Ramowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

II. Założenia programowe

Podstawą prawną do opracowania i realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowi art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390).

Niniejszy program opracowany został na podstawie Ramowego Programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie przyjętego Uchwałą nr 3/31/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 stycznia 2015 r. w sprawie przyjęcia programów: „Ramowy program ochrony ofiar przemocy w rodzinie” i „Ramowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”.

1. Założenia do tworzenia niniejszego programu opierają się na aktualnym stanie wiedzy na temat przemocy domowej i prowadzą do stwierdzenia, że:

- a) najważniejszym założeniem wszelkich działań podejmowanych wobec osoby stosującej przemoc powinno być uzyskanie bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy w rodzinie,
- b) przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,
- c) przemoc domowa ma uwarunkowanie kulturowe – jest tolerowana i wzmacniana przez postawy i poglądy ludzi. Jest zakorzeniona we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
- d) stosowanie przemocy jest wyborem, za który sprawca ponosi odpowiedzialność moralną i prawną,
- e) przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużyciem siły i władzy oraz dąży do kontrolowania i zniewolenia osoby zależnej,
- f) stosowanie przemocy nie może być usprawiedliwione stwierdzeniem, że była ona skutkiem prowokacji ze strony ofiary,
- g) nie stosowania przemocy domowej można się nauczyć.

2. Mając na uwadze powyższe założenia niniejszy program opiera się na współczesnych rozwiązaniach uwzględniających podejście integracyjne, łączące wybrane elementy tradycyjnych modeli pracy ze sprawcami przemocy, do których należą:

- 1) edukacja na temat kulturowo-obyczajowych zjawisk wspierających i przeciwstawiających się przemocy,
- 2) promocja wartości i idei wspierających godność osoby, dobro rodziny, równość płci oraz prawa kobiet i dzieci, a także odpowiedzialność za osobiste decyzje i gotowość ochrony słabszych,
- 3) stosowanie procedur behawioralno-poznawczych w celu korygowania postaw i zachowań związanych z przemocą,
- 4) uczenie umiejętności konstruktywnej komunikacji interpersonalnej oraz samokontroli.

3. Spotkania dla sprawców przemocy w rodzinie nie mogą odbywać się w miejscach, w których udziela się pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.

III. Cele, zawartość, podstawowe treści edukacyjne i zakładane rezultaty programu

1. Cele programu

Głównym celem działań programowych jest zatrzymanie i zakończenie przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe to:

- 1) Uświadomienie sprawcy czym jest przemoc,
- 2) Uzyskanie przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
- 3) Nauka rozpoznania przez niego sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe,
- 4) Opracowanie „planu bezpieczeństwa” zapobiegającemu użyciu siły i przemocy,
- 5) Nauka nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów, sporów w rodzinie bez użycia agresji,
- 6) Nauka umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie, uczenie się korzystania z pomocy innych,
- 7) Nauka konstruktywnego wyrażania uczuć

2. Zawartość programu

Program będzie prowadzony w małych grupach osobowych, łącznie minimum 60 godzin, a przerwa pomiędzy kolejnymi zajęciami nie przekroczy 1 tygodnia. Zajęcia będą prowadzone w formie zajęć grupowych i spotkań indywidualnych.

Zawartość merytoryczna programu skoncentrowana jest na osiągnięciu celu podstawowego i zawiera elementy, które dostarczają wiedzy, tworzą okazje do poznania siebie oraz pozwalają na zmianę form myślenia i reagowania.

Najważniejszymi z tych elementów są:

- 1) rozpoznanie diagnostyczne – uzyskanie i opracowanie informacji o funkcjonowaniu każdego z uczestników, jego sytuacji życiowej oraz specyfice przemocy, której był sprawcą,
- 2) edukacja – dobór treści edukacyjnych uwzględniających cele programu oraz specyfikę uczestników. Przekazywanie wiedzy odbywa się w sposób aktywizujący uczestników, między innymi przez prowadzenie otwartej dyskusji oraz odwoływanie się do indywidualnych doświadczeń,
- 3) praca nad rozpoznawaniem i zmianą przekonań i postaw osobistych poprzez analizę sytuacji przedstawionych w programie oraz swoich własnych sytuacji życiowych,
- 4) ćwiczenia nowych konstruktywnych form myślenia i reagowania w grupie

3. Podstawowe treści edukacyjne

- 1) Społeczno-kulturalne źródła i okoliczności towarzyszące przemocy domowej mity, stereotypy,
- 2) Definicja przemocy, jej rodzaje, formy, dynamika, aspekty prawne przemocy,
- 3) Problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich,
- 4) Planowanie i rozwijanie samokontroli,

- 5) Komunikacja interpersonalna,
- 6) Promocja pozytywnych standardów wartości i zachowań między innymi: szacunku, odpowiedzialności, bezpieczeństwa, wsparcia emocjonalnego, szczerości, zaufania, dzielenia obowiązków, wspólnego decydowania, okazywanie uczuć, potrzeb, negocjacji i rozwiązywania konfliktów bez przemocy,
- 7) Alkohol i patologia życia rodzinnego,
- 8) Seksualność,
- 9) Dzieci, przemoc i wychowanie.

4. Zakładane rezultaty

- 1) Nabycie wiedzy czym jest przemoc,
- 2) Uzyskanie wiedzy nt. świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
- 3) Nabycie umiejętności rozpoznania przez sprawcę sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe,
- 4) Nabycie umiejętności opracowania „planu bezpieczeństwa” zapobiegającemu użyciu siły i przemocy,
- 5) Nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów, sporów w rodzinie bez użycia agresji,
- 6) Nabycie umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie, uczenie się korzystania z pomocy innych,
- 7) Nabycie umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć.

IV. Realizacja programu

1. Czas realizacji programu

Program korekcyjno-edukacyjny realizowany będzie corocznie w zależności od przyznanej dotacji z budżetu państwa.

2. Sposób realizacji programu

Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie realizowany będzie w wersji 3 miesięcznej, obejmującej minimum 60 godzin zajęć.

Planowane są następujące etapy realizacji programu:

Etap I – spotkania indywidualne dla każdego uczestnika programu, których celem jest rozpoznanie diagnostyczne.

Etap II – spotkania grupowe po 3 godziny każde, odbywające się 2 razy w tygodniu, których celem jest przekazanie treści edukacyjnych. Zajęcia grupowe podzielone są na bloki tematyczne, w których poddawana będzie analizie jedna z form zachowań przemocowych oraz przedstawione alternatywne dla niej formy zachowań bez przemocy.

Podczas sesji indywidualnych wprowadzających uczestnik zostanie zapoznany z celami i przebiegiem programu. Prowadzący zapozna się także z sytuacją rodzinną i prawną osoby zgłaszającej się, diagnozując sytuację życiową oraz specyfikę stosowanej przemocy.

Informacje pozyskane od uczestników są objęte zasadą poufności.

3. Adresaci programu korekcyjno – edukacyjnego oraz warunki naboru uczestników programu

Adresatami programu korekcyjno – edukacyjnego są sprawcy przemocy domowej, dlatego zasadniczym warunkiem przyjęcia do programu jest uznanie przez nich faktu stosowania przemocy we własnej rodzinie.

- 1) Uczestnikami programu mogą być:
 - a) osoby samodzielnie zgłaszające się,
 - b) osoby kierowane przez sąd, skazane za przestępstwo przeciwko rodzinie ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy, korzystające z warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności,
 - c) osoby zmotywowane przez członków Grup Roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego bez formalnego obowiązku udziału w programie,
 - d) osoby zobowiązane przez inne organy, instytucje, organizacje.
- 2) Uczestnictwa w programie odmawia się:
 - a) osobom z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości pogranicznej,
 - b) chorym psychicznie,
 - c) osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków z wyłączeniem osób, które przeszły lub są w trakcie podstawowego cyklu terapii uzależnień.
- 3) Odmowa uczestnictwa w programie następuje w czasie wstępnego rozpoznania diagnostycznego prowadzonego w trakcie pracy indywidualnej, która jest pierwszym etapem realizacji programu.

4. Warunki uczestnictwa w programie

- 1) Dla każdego uczestnika programu musi zostać sporządzone na piśmie wstępne rozpoznanie diagnostyczne obejmujące zagadnienia takie jak:
 - a) Okoliczności skierowania do programu,
 - b) Określenie, czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc,
 - c) Najgroźniejsze oraz typowe formy i okoliczności przemocowych zachowań,
 - d) Aktualna sytuacja rodzinna i zawodowa,
 - e) Cechy osobiste istotne dla pracy korekcyjnej.
- 2) Każdy uczestnik podpisuje kontrakt indywidualny, który zawiera:
 - a) formalne wymogi systematycznej obecności na zajęciach wraz z określeniem sankcji za uchylanie się od udziału w programie,
 - b) zobowiązanie do powstrzymania się od przemocowych zachowań w kontaktach z członkami rodziny i innymi ludźmi,
 - c) zobowiązanie do powstrzymania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychotropowych,
 - d) obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego i zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach,
 - e) uznanie osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy w rodzinie.Ponadto kontrakt powinien zawierać informacje o monitorowaniu sytuacji rodzinnej i zachowań uczestnika programu.
- 3) Udział w zajęciach potwierdzany będzie listami obecności z podpisami uczestników.

- 4) Wobec osób, których uczestnictwo w programie związane jest z decyzją sądu, policji lub prokuratury stosuje się powiadamianie tych organów o:
- a) przystąpieniu sprawcy przemocy do programu,
 - b) każdej sytuacji uchylania się od udziału w programie,
 - c) zakończeniu uczestnictwa w programie
 - d) fakt dobrowolnego uczestnictwa w programie osób stosujących przemoc (skierowanych przez instytucje, organizacje, rodzinę lub samodzielne zgłoszenie) pozostaje objęty tajemnicą.

5. Realizator programu, osoby realizujące program korekcyjno – edukacyjny

Realizatorem programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy domowej jest Gmina Miasto Włocławek, w imieniu którego działa Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie we Włocławku, będący faktycznym realizatorem niniejszego programu. Program korekcyjno – edukacyjny nie może odbywać się bez współpracy z podmiotami zobowiązanymi do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Współpraca ta winna polegać przede wszystkim na kierowaniu osób stosujących przemoc w rodzinie do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym oraz udostępnianiu informacji.

Zadania związane z realizacją programu obejmują:

- a) nadzór nad realizacją programu zgodnie z założonymi celami i działaniami nakierowanymi na osiągnięcie zakładanych rezultatów,
- b) obsługę finansową programu,
- c) monitoring programu.

W związku z tym, że oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie mają charakter programów działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw tych osób zajęcia prowadzić będą certyfikowani terapeuci (para mężczyzna i kobieta). Relacja pomiędzy osobami prowadzącymi staje się w ten sposób modelem komunikacji partnerskiej dla uczestników programu. Obecność kobiety i mężczyzny staje się dodatkowo czynnikiem konfrontującym, ważnym w procesie zmiany zachowania.

Nadzór i kontrolę nad realizacją programu korekcyjno – edukacyjnego sprawuje Wojewódzki Koordynator Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Osoby realizujące program korekcyjno – edukacyjny winny posiadać kwalifikacje zgodnie z wytycznymi zawartymi w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczących przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno – edukacyjne. (Dz.U.2011 Nr 50, poz 259).

Powyższe rozporządzenie określa kompetencje osób prowadzących programy korekcyjno - edukacyjne:

1. ukończone studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo – wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej,

2. posiadać zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.
3. Posiadać udokumentowany co najmniej 3 letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

6. Miejsce realizacji programu

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany będzie w oparciu o zasoby lokalowe Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie we Włocławku.

7. Partnerzy programu

Założenia programowe w skutecznym osiągnięciu założonych celów i rezultatów przewidują współpracę z wieloma instytucjami i organizacjami, którymi są:

- a) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie we Włocławku,
- b) Sąd Rejonowy we Włocławku,
- c) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej we Włocławku,
- d) Prokuratura Rejonowa we Włocławku,
- e) Komenda Miejska Policji,
- f) Organizacje pozarządowe,
- g) Rodziny uczestników programu.

V. Źródła finansowania programu

Dotacja z budżetu państwa – zgodnie z art 6 ust.5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

VI. Monitoring i ewaluacja

Realizacja programu jest ściśle związana z działaniami monitorująco - kontrolnymi, które stanowią część nadzoru na jego realizacją System monitorowania obejmuje:

- 1) postęp względem zaplanowanych założeń, działań i rezultatów programu,
- 2) zachowanie związane z przemocą u osób uczestniczących w programie w trakcie jego trwania oraz do 3 lat po jego zakończeniu.

Celem monitoringu jest sprawdzenie czy zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla odbiorców i współodbiorców, którymi w tym przypadku są rodziny osób stosujących przemoc.

Do oceny skuteczności działań programowych niezbędna jest współpraca z partnerami programu, szczególnie tymi, którzy realizują programy przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Zgodnie § 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczących przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie

korekcyjno – edukacyjne (Dz.U.2011 Nr 50, poz 259) „przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie objęte są działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi prowadzonymi przez powiat lub podmioty, którym powiat zlecił realizację prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, a wyniki tych działań są wykorzystywane w pracach nad doskonaleniem i upowszechnianiem dalszych metod oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych.”

Zasadność i efektywność programu korekcyjno-edukacyjnego wobec osób stosujących przemoc w rodzinie możemy określić poprzez bieżące monitorowanie realizacji programu przez cały okres jego trwania. Niezbędne jest także dokonanie ewaluacji programu która pozwoli na uzyskanie m.in. takich danych jak:

1. ile osób rozpoczęło zajęcia, ile osób ukończyło,
2. czy udział w programie przyczynił się do zmiany zachowań, zatrzymania przemocy w rodzinie,
3. czy w trakcie trwania programu uczestnicy programu zmieniali swoje zachowania,
4. czy uczestnik programu korzystał z proponowanych rozwiązań,
5. ocena jakości przeprowadzonych spotkań, m.in. sposobu prowadzenia zajęć, czasu ich trwania, korzyści z uczestnictwa w programie itp

VII. Zagrożenia w realizacji programu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie

Ważnym w realizacji programu będzie świadomość wystąpienia ryzyka i reagowanie przez realizatorów programu w trakcie jego realizacji na pojawiające się problemy i zagrożenia.

Ważnym elementem prowadzenia programu jest ścisła i umiejętna współpraca z instytucjami i organizacjami pełniącymi funkcję partnerów programu, doświadczenie realizatora, a przede wszystkim kwalifikacje, umiejętności i doświadczenie zespołu prowadzącego zajęcia.

Podstawowe zagrożenia

1. Brak środków na realizację programu,
2. Brak dostatecznego zainteresowania adresatów uczestnictwem w jego działaniach,
3. Negatywne wzorce zachowań społecznych (mity, stereotypy),
4. Uzależnienie,
5. Brak wiary w skuteczność nowych rozwiązań,
6. Niechęć instytucji do kierowania sprawców do uczestniczenia w programie,
7. Niechęć sprawców do regularnego uczestniczenia w zajęciach,